

Odnos prebivalstva hrvaških dežel do francoske revolucije in francoske zasedbe

1789-1813

Leopold II.

(*5.5.1747 - † 1.3.1792)

toskanski vojvoda 1765-1790

cesar 1790-1792

Zavezniške sile ne morejo brezskrbno opazovati širjenja načel anarhije in zmede, principov, ki so škodljivi vsem vladam, v veliki evropski državi. Obžalovanja vreden položaj v Franciji bolj kot katerikoli argument, eksces ali nevarnost jasno kaže posledice teh načel. Sile morajo spoznati, da to ni življenjsko važno vprašanje le za vladarje, ampak za vse stanovce in vse razrede državljanov vseh držav, tako republik kot monarhij.

Pismo Marije Antoinette bratu, 8. september 1791

Franc II.

(*12.2.1768 - † 2.3.1835)

kot cesar Svetega rimskega cesarstva
vladal 1792-1806

kot Franc I. Avstrijski pa 1804-1835

Paškvil

**Od nekojega horvackoga vrednoga
kilotine Francuza vu Zagrebu van dan,
vu fašensko vreme rastepen 1794**

Bolje bi se š njim složiti
i po onih skup vudriti,
ki se proti njemu stave,
samo da vas duže dave.

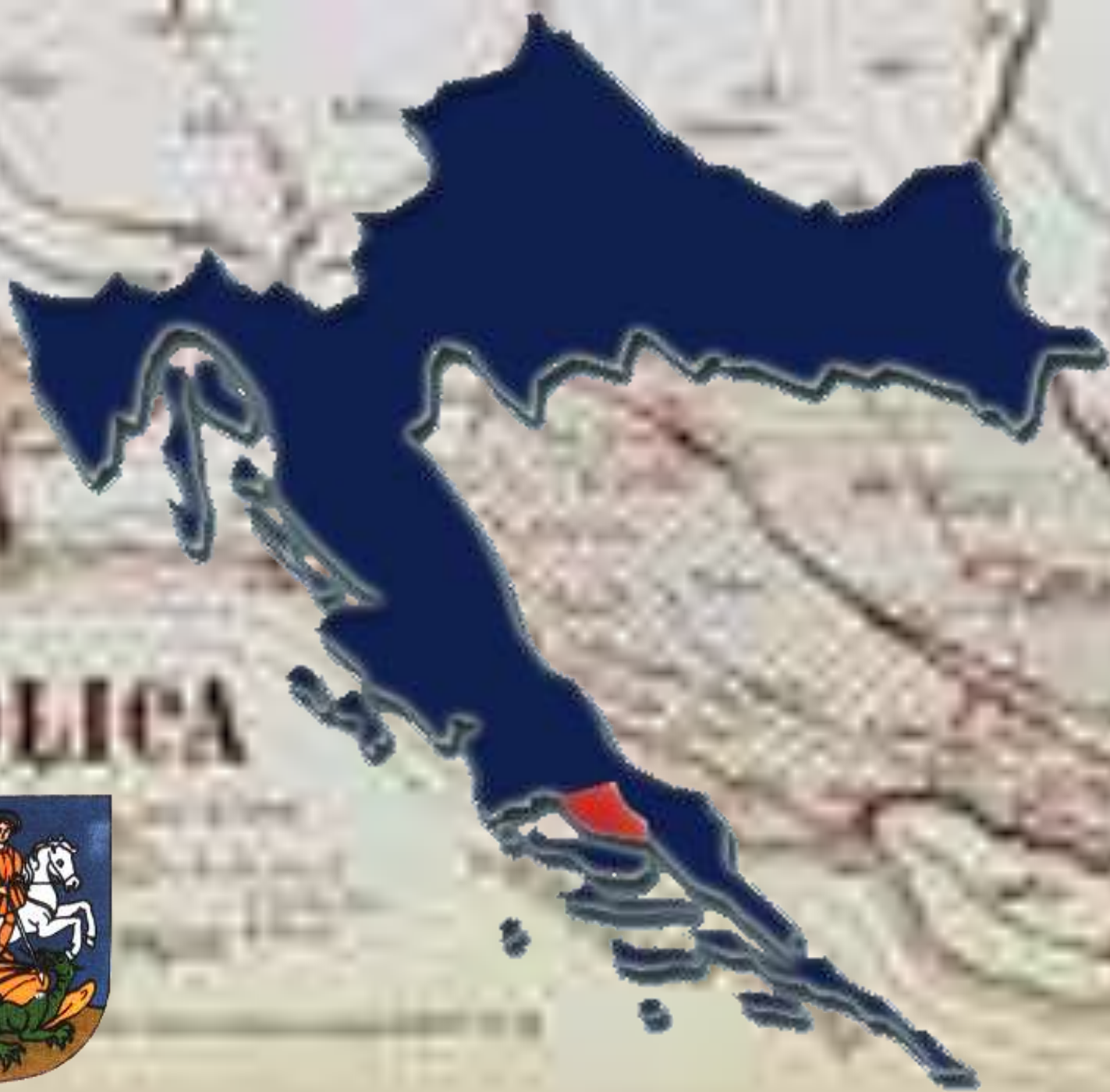
Ignac Martinovics

(*1750 - † 20.5.1795)

Pisma upravljena svim Dalmatinom (1797)

I ovo čini dok ti je na vrime
Po gradovima tuci Jakobine
Jer te izdaju i Francuze zovu.

POLICA

*Narode dalmatinski! Srećni dan sviće
tvojoj otačbini. Vojska Frane cesara
austrijskoga i kralja apoštolskoga ulazi
opet u Dalmaciju za oslobodit virne sebi
Dalmatine, koji ječe i grozno plaču pod
gvozdenim jarmom općenoga
progonitelja.*

Proglas poveljnika avstrijskih čet, generala Petra Kneževića,
ki ga je napisal Andrija Dorotić

Dosljedno tome sljedi: ne samo po svojoj slobodnoj volji, nego i zbog prihvaćene obveze, koja se zasniva na snazi temeljnih zakona i diplomatske zajamčenosti dane čitavom narodu koji pripada Svetoj ugarskoj kruni, pa prema tome i Dalmatincima svaki put prigodom svečanog ustoličenja, isto se Njegovo preuzvišeno Veličanstvo udostojilo primiti pod okrilje i svoje gospodstvo narod svojeg Kraljevstva Dalmacije koji se punopravno i s potpunim povjerenjem njemu utječe.

Kakšen značaj so imela prizadevanja za združitev Dalmacije s hrvaško-slavonskim kraljestvom?

Je šlo za hrvaško nacionalno gibanje ali za prizadevanje konservativcev, da bi v Dalmaciji ohranili stari red in se ognili spremembam?

Če bi prestavili meje na tej strani [na jugu] do Save bi dobili dve tretjini Hrvaške in 30 tisoč mož fevdalnih čet Vojne krajine ... Dalmacija ne bi bila več osamljena; ustvarili bi prvo jedro za združitev velike ilirske družine.

Jean Joachim Pellenc, *Sur le négociations*, 30. 9. 1809

Duh stopa v Slovence
Napoleonov,
en zarod poganja prerôjen,
ves nov.

Valentin Vodnik, *Ilirija oživljena*, 1811

Francozi, ki se prvič srečajo z nacionalnim problemom Ilirije, brez dvoma še zdaleč nočejo ustvariti nacionalne države. Podpirajo samo vzhodno politiko Francije. Sredstva, ki jih uporabljajo, pa ne bi bila mogoča za državnik starega reda, ki bi v Ilircih videl le podložnike. Načrt za podpiranje "ilirskega jezika" in ilirizem sta se lahko rodila le v državniku, ki je vedel, da se je v svetu nekaj spremenilo, da začenjata igrati vlogo volja ljudstev in načelo narodnosti, in je od teh sprememb hotel imeti korist. V tem oziru in v tem smislu je francoska politika v Iliriji izšla iz revolucije.

Fran Zwitter, "Postanek političnega ilirizma in ustanovitev ilirskih provinc".

Zakaj Ilirske province **niso** pomembneje vplivale na ilirsko gibanje? (Šidakovi argumenti)

- **kratkotrajnost francoske zasedbe**
- **maloštevilnost francoskih pristašev**
- **njihova nacionalna neopredeljenost**

Za ilirsko gibanje je bistveno pomembnejša hrvaška državopravna tradicija!